

ДРУШТВО МАТЕМАТИЧА СРБИЈЕ

АКРЕДИТОВАНИ СЕМИНАР:

345

ДРЖАВНИ СЕМИНАР О НАСТАВИ
МАТЕМАТИКЕ И РАЧУНАРСТВА
ДРУШТВА МАТЕМАТИЧАРА СРБИЈЕ

Компетенција: К1

Приоритети: 8

ТЕМА:

ДА ЛИ ЈЕ ЧАС ВРЕМЕНСКА ИЛИ ГЕОГРАФСКА
ОДРЕДНИЦА?

РЕАЛИЗАТОР СЕМИНАРА:

БОЈАНА САТАРИЋ

Средња школа за економију, право и администрацију, Београд

e-mail: bojana.sataric@gmail.com

БЕОГРАД,
20. – 21. 02. 2021.

Ауторска права

Ауторско право је право које уживају ствараоци (аутори) књижевних, научних и уметничких дела (ауторска дела), а које им даје искључиво право коришћења или одобравања другима да користе њихова дела. У објективном смислу, оно је систем правних правила и начела које регулишу права које закон даје аутору дела.

Ауторско право и сродна права кључни су за људско стваралаштво, јер пружају ауторима подстицај у облику признања и новчаних накнада. Такође, пружају им одређену сигурност да њихова дела могу да се дистрибуирају без страха од неовлашћеног копирања или пиратерије. Уколико до тога дође, осигурана им је одређена заштита ауторског права.

Слика 1. Лого *copyright*

Копилефт

Копилефт је идеја, односно концепт слободног лицензирања где се слободна лиценца смешта у правно валидну форму да се слободан садржај даље дели под истим условима под којима је добијен. Том приликом се таква лиценца разликује од појма „јавно власништво”. Зато се често уз копилефт лиценце види назнака „нека права задржана“.

Слика 2. Лого *copyleft*

Слободне лиценце

Познавање слободних софтверских лиценци представља значајан сегмент употребе слободног софтвера и слободног садржаја у образовању. Примена слободног софтвера и садржаја је примамљива због бесплатности али је посебно важно знати и ширу слику о слободама. Идеја о слободним лиценцама је систем вредности који почива на слободи дељења, изучавања и стваралаштва, а реализује се кроз лиценце којима се регулишу права умножавања, измена и даље дистрибуције. У том смислу су лиценце адекватан правни механизам за остварење ове осетљиве улоге.

Лиценце Креативне заједнице или укратко ЦЦ лиценце су скуп слободних лиценци које су настале због брзог развоја интернета и недостајуће регулативе у области слобода на интернету. Дефинисан је скуп слобода које аутори слободног садржаја могу понудити корисницима и уживаоцима створених дела.

LICENSES	TERMS
	Attribution BY Others can copy, distribute, display, perform and remix your work if they credit your name as requested by you
	No Derivative Works ND Others can only copy, distribute, display or perform verbatim copies of your work
	Share Alike SA Others can distribute your work only under a license identical to the one you have chosen for your work
	Non-Commercial NC Others can copy, distribute, display, perform or remix your work but for non-commercial purposes only.

Слика 1. Лиценце – комбиновање услова

Наставни материјали за час

Наставници израђују и користе наставне материјале за час. Информационо комуникационе технологије су све више заступљене у настави. У доба када је онлајн настава свакодневица, лако се може десити да се прекрше нека правила, па чак и закони. Колико пута наставник прекрши ауторска права у време часа? Да ли важе иста правила у вези са наставним материјалима која се користе на часу ако се час изводи физички у школи, у учионици пред ограниченим бројем ученика у разреду и на онлајн настави?

Наставник може за потребе наставе у учионици у школи да користи материјал који није слободан, на пример неку слику са интернета. Час је у том случају везан за локацију, учионицу и представља географску одредницу. У Закону о ауторским и сродним правима, у члану 44, пише да је дозвољено без дозволе аутора и без плаћања ауторске накнаде за некомерцијалне сврхе наставе јавно извођење или представљање објављених дела у облику непосредног поучавања на настави. Такође је дозвољено јавно саопштавање емитованих школских емисија путем техничких уређаја унутар образовне установе.

Исти тај наставни материјал наставник не сме користити на часу у онлајн окружењу. У онлајн окружењу часу могу да присуствују и они који нису ученици којима је наставни материјал намењен, а да наставник то не зна. Час може да се сними или да се даље дистрибуира материјал са онлајн часа. Исто је и ако се наставни материјал пошаље мејлом или постави на неку онлајн платформу.

Све што се налази на интернету, ако није експлицитно наведено под којом лиценцом је објављено, подразумева се да подлеже правима копирајт (copyright) лиценце.

Наставник може свој материјал са часа да дели или да објаци под ЦЦ лиценцом само ако у материјалу нема кршења ауторских права. Уколико наставник снима свој час, власник снимљеног часа је школа, а наставник је аутор.

Уместо закључка

Посебан осврт је на обуци наставника и ученика у поштовању свих аспеката ауторских права и практичној примени слободних лиценци у настави. Поводом правилног коришћења слободног садржаја треба посебно навести да наставници морају охрабривати ученике да правилно користе слободан садржај и поштују лиценце за слободни садржај. Копирање садржаја је дозвољено, али је навођење извора односно аутора увек обавезно. У противном се крше одредбе лиценце, а то је кривично дело. Наставник мора својим личним примером показати шта је исправно и код ученика створити осећај да су лиценце битан елемент свакодневног дигиталног окружења.

УНЕСКО у сарадњи с међународним експертима, укључујући експерте Креативне заједнице (Creative Commons), припремио је препоруку националним институцијама о директном подржавању отворених и бесплатних садржаја у области науке, наставе и учења, као и о извештавању о овим процесима.